

De visie van Woz-Consultants op het voorgenomen besluit inzake proceskostenvergoeding voor Woz-zaken.

Een apart besluit voor de proceskostenvergoeding in Woz zaken. Is er een rechtsgrond te vinden om de Woz-beschikking apart te behandelen? Wijkt een Woz-beschikking zoveel af van een andere beschikkingen dat deze een apart besluit verdient? In de Nota van toelichting wordt er geen reden aangevoerd waarom deze beschikking te midden van de honderden soorten beschikkingen die de overheid neemt anders behandeld zou moeten worden. Ik denk dan ook dat er geen objectieve reden is aan te voeren waarom er voor Woz-beschikkingen een aparte regeling ingevoerd moet worden. Hiermee wordt het gelijkheidsbeginsel geschonden. Het lijkt me sterk dat de mate van ongelijkheid zo groot is dat mate van vergoeding van rechtshulp voor deze beschikking ook ongelijk behandeld moet worden.

De Nota legt uit dat de redenen voor het invoeren van dit besluit is dat er een voor gemeenten ongewenst fenomeen is ontstaan: Er zijn professionele dienstverleners op de markt gekomen die heel vaak vingers op zere plekken leggen. Zouden de gemeenten de Woz-waarden op de juiste waarde vaststellen, dan zou er geen probleem zijn. Het probleem is niet zozeer de vergoeding voor de geleden processchade, het probleem is het structurele lage kwaliteitsniveau van de taxaties. Daarbij speelt mee dat in gemeentelijke organisaties vaak bezuinigd wordt op de uitvoering van de Wet Woz. Dit maakt kritiek op de kwaliteit van het product nog onwenselijker. Door die bezuinigingen wordt de kwaliteit immers minder en minder.

Een ander onderdeel waarom gemeenten zo geprikkeld reageren op professioneel tegengas is het ontbreken van een ambtelijke traditie als serieuze belastingheffer. Nog niet zo lang geleden werden de lokale belastingheffingen binnen de fiscaliteit met enig dedain door de fiscale dienstverleners behandeld: Het waren immers eenvoudige belastingmiddelen met een zeer geringe complexiteit en nauwelijks enige uitstraling naar andere belastingwetten. In tegenstelling tot de rijksbelastingdienst hoefden de gemeentelijke ambtenaren daarom nauwelijks om te gaan met professionele tegenspraak. Die situatie is met de invoering van de Wet Woz fundamenteel gewijzigd: de eenvoud is eraf en de impact van de Woz-waarde is allang niet meer alleen de OZB-heffing. De Woz-waarde is inmiddels diep verankerd in het Nederlandse belastingsysteem en verweven geraakt met vele belastingmiddelen. Het belang van een correcte Woz-waarde overstijgt regelmatig de omvang van het belang van andere (landelijke) belastingheffingen. Het vraagt tijd voor de gemeentelijke belastingmedewerkers om te leren omgaan met de nieuwe situatie dat de waarden niet meer alleen door leken, de belastingplichtigen zelve, wordt getoetst, maar dat de omvang van het belang inmiddels dicteert dat professionals zich erover buigen. Met het toenemen van het kennisniveau aan de kant van de belastingplichtige door de professionele dienstverleners is er een evenwichtigere machtsbalans ontstaan bij het vaststellen van een juiste Woz-waarde. En ja, dat is wennen.

De VNG schrijft op www.wozinformatie.nl dat de invoering van de openbaarheid van de Woz-waarden vereist dat er iets aan de kosten gedaan wordt. Het moet een pijnlijke constatering zijn als je zelf moet erkennen dat de kwaliteit van de Woz-taxaties zo laag is dat je de openbaarheid vreest. Met dit nieuwe besluit wordt als het ware de boodschapper gestraft. Zou het niet veel beter zijn de energie positief aan te wenden door het product te verbeteren in plaats van je energie negatief aan te wenden door criticasters de mond te willen snoeren.

In de Nota van toelichting staat dat met de invoering van dit besluit men verwacht dat het aantal procedures voor de proceskostenvergoeding af zal nemen. Deze stelling is mosterd na de maaltijd: De proceskostenvergoedingprocedures zijn al afgenomen. Slechts sporadisch wordt er nog over dit onderdeel geprocedureerd. Gemeenten hebben de overgrote meerderheid van de proceskostenvergoeding procedures verloren (>95%). Hadden ze 95% van die procedures gewonnen, dan waren die procedures niet als een probleem ervaren. Wanneer je dit soort aantallen procedures verliest, betekent dit niets anders dan dat er een opleidingsgebrek en/of ambtelijke weerzin aangaande vergoedingen aanwezig is. Een opleidingsgebrek los je niet op met een nieuw besluit. Met een nieuw besluit creëer je alleen maar weer nieuw kennisgebrek en nieuwe rechtsvragen die uitleg behoeven. Wat dat betreft zal dit besluit alleen maar weer meer procedures uitlokken. Het doel, (nog) minder proceskostenprocedures, wordt niet bereikt met dit middel.

Wat betreft de ambtelijke weerzin tegen de proceskostenvergoeding, die is inmiddels legendarisch. Het is in die zin niet verbazingwekkend dat de 4^e macht (de ambtenarij) de 1^e macht (de wetgevende macht) probeert te beïnvloeden. Wel verbazingwekkend is dat het openlijk en zonder schaamtegevoelens gebeurt. Wellicht wordt het tijd om Montesquieu op te graven en de Trias Politica te herschrijven.

Blijkens de Nota van Toelichting richt het besluit zich tegen een bepaald type onderneming: De no cure-no pay bureaus. Die omschrijving is stigmatiserend en dekt de lading niet. Het zijn reguliere belastingadviesbureaus die naast hun reguliere adviespraktijk ook producten hebben waarvoor aparte betaalafspraken met de klanten gemaakt zijn. Het hele maatschappelijke verkeer hangt overigens van de “no cure-no pay” overeenkomsten aan elkaar vast. Als ik een rotte sinaasappel koop bij de groenteboer, hem terugbreng en mijn geld terugkrijg, is dat dan een “no cure-no pay”-groenteboer of een gewone groenteboer? Uit de diverse uitspraken van de Hoge Raad over dit onderwerp is één rode lijn altijd zichtbaar geweest: De overeenkomst tussen de belastingplichtige en zijn dienstverlener kan, behoudens enkele expliciet benoemde uitzonderingen (bijvoorbeeld familierelaties), geen onderdeel van het geschil zijn. In die zin staat dit besluit loodrecht op de visie van de Hoge Raad. Zie o.a. uitspraken met LJ nummer BY2770, BX0904 en BT6841. De overheid dient zich buiten de relatie van de gemachtigde en zijn klant te houden. Dit besluit staat daar haaks op en zal daarom nooit in rechte stand kunnen houden.

In de nota wordt ook aan beeldvorming gedaan. Er wordt gezegd dat het percentage bezwaren door dienstverleners toeneemt. Dat zal ongetwijfeld kloppen. Er wordt echter niet gezegd dat het totaal aantal bezwaren per jaar afneemt. Wat de eindcijfers zijn wordt niet weergegeven. Dat is beeldvorming en daarvan zou in een Nota van Toelichting geen sprake moeten zijn: Geef de feiten, maar geef ze dan ook allemaal, ook als ze je onwelgevallig kunnen zijn. Cherry picking in wetgeving is bepaaldelijk niet fraai. Een ander voorbeeld daarvan is dat er geen administratieve lasten voortvloeien uit dit besluit. Inderdaad geen *administratieve*, maar wel alle overige lasten. De kosten die gemaakt moeten worden door belastingplichtigen worden simpelweg minder vergoed. Door alleen te stellen dat er geen administratieve lasten zijn wordt wederom een illusie gewekt. Op het einde staat er nog een: Een indrukwekkend aantal entiteiten en personen zouden geadviseerd hebben bij het ontwerp van dit besluit. Er staat niet bij wat ze geadviseerd hebben, noch wat er met het advies gedaan is. Wel wordt de suggestie gewekt dat ze erachter staan.

Het besluit codificeert diverse uitspraken. Op zichzelf is dat natuurlijk prima. Ik denk alleen dat er terughoudend mee omgegaan moet worden omdat de jurisprudentie over dit onderwerp nog zo jong is en volop in beweging blijft.

Het besluit beoogt ook een herinvoering van de Fierens-drempel maar dan voor de toepassing van de kostenvergoeding. Als motivatie geeft de Nota van Toelichten dat voor waardegeschillen “hoe klein ook” geprocedeerd wordt. Ter illustratie een rekenvoorbeeld. Stel je erft van je tante Agaath een object met een Woz-waarde van € 1.030.000 en deze blijkt € 30.000 overgewaardeerd. Is een belastingnadeel van € 12.000 (40% van € 30.000) het gevolg van een onbetekenend waardegeschil? Stel nu nog eens dat er een hypotheekschuld tegenover staat van € 990.000 en de marktwaarde door tijdsverloop nog maar € 970.000,- is. Dan wordt er dus onterecht 12.000 euro erfbelasting geheven waar in dit voorbeeld de aanslag nihil had moeten zijn. Als dit geen bestuurlijke onrechtmatige daad is weet ik het niet meer. Ik snap best dat een gemeente het als onredelijk ervaart dat zij geheel voor de kosten voor dit soort zaken moet opdraaien. Mijn suggestie hierin is tweeledig: 1. Taxeer juist en 2. Ga praten met afnemers van de Woz-waarden over de herverdeling van de Woz-kosten.

De herinvoering van de Fierensdrempel staat ook op gespannen voet met de wetshistorie van het Bpb. Met de invoering van het Bpb is destijds de civiele route via 6:162 BW afgesneden in bestuursrecht. Het Bpb is de bestuursrechtelijke variant van de civiele onrechtmatige daad. Het kenmerk van een onrechtmatige daad is dat hij onrechtmatig is of niet: Het is zwart-wit, een beetje onrechtmatig bestaat niet. Nuanceringen in de mate van onrechtmatigheid van de daad, zoals een fierensdrempel dat beoogt, staat haaks op de grondslag van het besluit.

Ook op andere onderdelen is het besluit in strijd met de huidige jurisprudentie. Onderdeel van het besluit is dat ook het punt voor de (hoger)beroepsfase gehalveerd wordt. Hof Den Haag heeft zich daarover ook eens negatief over uitgelaten in BR2951. Los van het feit dat het voeren van een beroepsprocedure door de overgrote meerderheid van de mensen als een enorme barrière gezien wordt, is het ook nog eens zeer bewerkelijk. Daarnaast, als het allemaal zo eenvoudig is, waarom zou het dan in bezwaar fout gaan? De uitvoeringspraktijk is echter dat gemeenten vaak een handhavende uitspraak doen wetende dat belastingplichtigen terughoudend zijn om in beroep te gaan. Vaak wordt een ambtenaar via de wet dwangsom ook min of meer “gedwongen” sneller uitspraak te doen dan hem lief is: De praktijk wijst uit dat handhaven dan erg voor de hand ligt. Met het opwerpen van barrières om in beroep te gaan zal deze handelswijze vaker voorkomen.

Zoals het voorstel tot het besluit er nu bij ligt, gaat het er van uit dat elk bezwaar of beroep tegen willekeurig welk bestuursrechtelijk besluit dan ook moeilijker en bewerkelijker is dan een bezwaar of beroep tegen een vastgestelde Woz-waarde. Ik denk dat dit strijdig is met de realiteit. Een IB, OB of Vpb beroep is echt niet meer werk dan een Woz beroep. Objectieve grond voor het minder vergoeden ontbreekt. De subjectieve grond is er wel: ambtelijke weerzin en angst voor de openbaarheid. Graag wil ik wijzen op het Bpb onder bijlage B1 en B2. Zoals u ziet heeft de wetgever al rekening gehouden met het feit dat belastingprocessen bulkprocessen zijn. Voor alle besluiten geldt dat een punt € 472 is behalve in belastingzaken, daar wordt het gehalveerd tot € 235. In het huidige besluit wordt dus al rekening gehouden met het kostenaspect voor het bestuursorgaan.

Wat betreft de behandeling van de vergoedingen voor de hoorzittingen voel ik wel mee met de indiener van dit besluit. Naar mijn mening zou de vergoeding voor het horen inderdaad anders ingeregeld kunnen worden dan nu het geval is. Ik kan alleen voor mijn eigen praktijk spreken (Woz-

Consultants), maar wij maken al zeer regelmatig afspraken met gemeenten bij behandeling van grote hoorzittingen. De keuze om het vergoeden van de aanwezigheid van de deskundige af te laten hangen van de mate van relevantie van zijn inbreng vind ik wel extreem ongelukkig. Zoiets kan nooit goed gaan. Wie bepaalt wanneer welke inbreng relevant is, en wanneer is die relevant genoeg? Zoals ik al eerder stelde leiden dit soort zaken alleen maar tot meer “proceskostenvergoeding” procedures.

In algemene zin ademt dit besluit de teneur uit dat er sprake is van misbruik. De spreekwoordelijke hand in eigen boezem ontbreekt ten ene male. Laten we niet vergeten dat de overheid in het belastingrecht (terecht) een monopolist is die (helaas) van nature ook neigt naar de keerzijde van het monopolisme: Tegenspraak elimineren. In dit proces zijn het ook de mindere goden die het hardst tegen het huidige besluit ageren en de agenda dicteren. De gemeenten die hun waarderingprocessen wel op orde hebben hoor je niet in deze discussie. Dat is ook volkomen logisch daar het hele gedoe aan hun deur voorbij gaat.

In de Nota wordt ook veel verwezen naar stukken en onderzoeken van de VNG. We moeten niet vergeten dat de VNG een belangenvereniging is die regelmatig voor haar achterban lobbyt. De stukken waarnaar verwezen wordt zijn dan ook verre van objectief. Openheid van zaken hierover zal de VNG nooit geven: WOB verzoeken wijst zij consequent af met het argument dat zij een vereniging is en geen bestuursorgaan. Laten we ook niet vergeten dat de VNG tot drie keer toe zijn ‘handreiking omgang proceskosten’, een beleidsstuk voor haar leden, heeft moeten herschrijven omdat die keer op keer en op tal van onderdelen in strijd was met de wet. Het waren die ‘handreikingen’ die tot alle (verloren) proceskostenprocedures hebben geleid.

Tot slot nog een laatste constatering: In de hele toelichting ontbreken twee woorden: Kwaliteit en belastingplichtige. Het hele stuk beoogt in de belangen van de gemeentelijke belastingheffer te voorzien. Nergens komt het belang van de belastingplichtige voorbij. Dat is zowel sprekend als jammer.

Jos Oosters

Woz-Consultants